

ULTRASONIC TESTING - TOFD

UT

Sylabus pro kurzy techniky TOFD ultrazvukové metody dle systému ISO 9712

PROCES	SYSTÉM	METODA	STUPEŇ / TECHNIKA	SEKTOR	CODE	PLATNÉ OD	ZPRACOVAL
NDT	ISO 9712	UT	TOFD	w	-	1 / 2023	MATOUŠEK

ÚVOD

Princip ultrazvukové metody využívá skutečnosti, že pevné materiály (kovové i nekovové) jsou dobrými vodiči zvukových vln. Technika TOFD využívá absorpce energie ultrazvukových vln vyslaných do materiálu vnitřními vadami a následné emitování této energie na okrajích vad ve formě difrakčních signálů. Čím vyšší je frekvence vlnění, tím menší vady je možno detekovat. Pro zkoušení se využívají frekvence od 0,5 MHz do 15 MHz.

Zkoušení materiálů pomocí ultrazvukové techniky TOFD se neustále vyvíjí. Zdokonaluje se schopnost detekce vad, přístrojové vybavení, záznam a interpretace získaných signálů.

DOPORUČENÉ MATERIÁLY

ATG Materiály

- UT-TOFD – Ultrazvuková metoda – technika TOFD (učební texty ATG)
- Přednáška: Ultrazvukové zkoušení technikou TOFD
- Přehled EN norem používaných pro zkoušení ultrazvukovou technikou TOFD
- Sbírká vzorců TOFD

DEFINICE URČENÍ

Cílem kurzu je seznámit posluchače s fyzikální podstatou difrakce ultrazvukových vln, principem techniky TOFD, se způsoby skenování součástí a získávání dat, se zvláštnostmi přístrojového vybavení, se způsoby zobrazení signálů, se základy norem a jejich použitím na praktické aplikace zkoušení výrobků, především svarů. Posluchač je po absolvování kurzu a úspěšném složení zkoušky schopen samostatně nastavit přístroj pro zkoušení, provést zkoušku technikou TOFD dle dané návodky či specifikace, výsledky interpretovat a zaznamenat do protokolu a také vyhodnotit podle příslušných norem.

Podmínka: Účastník musí mít platnou kvalifikaci v metodě UT Level II dle EN ISO 9712

DÉKLA ŠKOLENÍ

TECHNIKA / SEKTOR		LEVEL I	LEVEL I+II	LEVEL III
w	Svary	N/A	5 d (40 h)	N/A

SOUHRN ZNALOSTÍ – VŠEOBECNÁ ČÁST

TÉMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
1	Úvod do terminologie a historie TOFD			
1.1	Personální požadavky – kvalifikace pracovníků	☐	☒	☐
1.2	Historie TOFD	☐	☒	☐
1.3	Terminologie UT (EN ISO 5577) a TOFD	☐	☒	☐
1.4	Osvěžení základů ultrazvukového zkoušení – základní vlastnosti ultrazvukového svazku, vlny, difrakce vln, útlum	☐	☒	☐
1.5	Vady související s výrobními procesy – přehled	☐	☒	☐
2	Fyzikální principy techniky a související znalosti			
2.1	Základní princip techniky TOFD	☐	☒	☐
2.2	Výhody a nevýhody techniky TOFD	☐	☒	☐
2.3	Typy skenování pro získání dat – paralelní a neparalelní skeny	☐	☒	☐
2.4	Požadavky na zkušební povrch – vliv na zkoušení a výběr sond,	☐	☒	☐
2.5	Omezení techniky TOFD – mrtvé zóny a parametry, které je ovlivňují	☐	☒	☐
3	Přístrojové vybavení			
3.1	Požadavky na ultrazvukové zařízení pro TOFD – parametry přístrojů, typy zařízení	☐	☒	☐
3.2	Sondy – zvukové pole TOFD sond, parametry sond pro TOFD, plexi klíny k sondám, přizpůsobení sond na zakřivené plochy, výběr sond a stanovení PCS	☐	☒	☐
3.3	Manipulátory a skenery – typy skenerů s enkodérů, použití vodících mechanismů pro skenování	☐	☒	☐
3.4	Vazební prostředky – typy a podmínky	☐	☒	☐
4	Typy zobrazení ultrazvukových signálů – vizualizace			
4.1	Zobrazení A	☐	☒	☐
4.2	Zobrazení B	☐	☒	☐
4.3	Zobrazení C	☐	☒	☐
4.4	Zobrazení D	☐	☒	☐
4.5	Zobrazení S – sekční	☐	☒	☐
4.6	Zobrazení P - projekční	☐	☒	☐
4.7	Zobrazení TOFD	☐	☒	☐
5	Nastavení parametrů zkoušení			
5.1	Nastavení časového okna pro sběr dat, převod času na hloubku	☐	☒	☐
5.2	Způsoby nastavení citlivosti	☐	☒	☐
5.3	Ověření nastavení	☐	☒	☐
5.4	Referenční a kalibrační měrky – materiál, tvar, rozměry, typy referenčních difraktorů (SDH, drážky typu N, V)	☐	☒	☐
5.5	Kalibrační sken	☐	☒	☐
5.6	Demonstrační vzorky a měrky	☐	☒	☐
5.7	Parametry nastavení před skenováním – průměrování signálů, digitalizace, komprese signálů,	☐	☒	☐

TÉMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
5.8	Parametry zpracování dat po skenování – typy kurzorů, narovnání laterální vlny, linearizace hloubka-čas, odstranění laterální vlny nebo koncového echa, technika SAFT, technika zvýraznění signálů	☐	☒	☐
6	Zkoušení a sběr dat			
6.1	Zkoušení podle písemné instrukce nebo postupu	☐	☒	☐
6.2	Vliv geometrie a teploty	☐	☒	☐
6.3	Příprava zkušebního povrchu	☐	☒	☐
6.4	Stanovení výchozího bodu	☐	☒	☐
6.5	Rozsah zkoušení – požadavek před zkoušením a zajištění pokrytí	☐	☒	☐
6.6	Překrytí stop při skenování	☐	☒	☐
6.7	Více zónové a offsetové zkoušení	☐	☒	☐
6.8	Stanovení oblasti pro sběr dat	☐	☒	☐
6.9	Sběr dat a krok skenování	☐	☒	☐
6.10	Rychlost skenování, vzorkování a opakovací frekvence	☐	☒	☐
6.11	Chybějící linie skenů	☐	☒	☐
6.12	Ztráta akustické vazby	☐	☒	☐
6.13	Hledání vad příčných k ose svaru	☐	☒	☐
6.14	Doplňkové zkoušení příčnými vlnami	☐	☒	☐
6.15	Odlišnosti zkoušení na zakřivených plochách	☐	☒	☐
7	Interpretace TOFD signálů			
7.1	Vztah fáze signálů na hodnocení – fázové poměry	☐	☒	☐
7.2	Určení charakteristiky vad dle signálů – typické kategorie	☐	☒	☐
7.3	Interpretace TOFD zobrazení signálů – typické necelistvosti a jejich zobrazení	☐	☒	☐
7.4	Typické problémy při TOFD interpretaci signálů - přehled	☐	☒	☐
8	Posuzování a vyhodnocení vad			
8.1	Provedení demonstračního skenu a demonstrační měřka	☐	☒	☐
8.2	Postup interpretace a vyhodnocení vad	☐	☒	☐
8.3	Určení a rozlišení geometrických indikací	☐	☒	☐
8.4	Určení relevantních indikací	☐	☒	☐
8.5	Systém klasifikace vad	☐	☒	☐
8.6	Vady související s povrchem	☐	☒	☐
8.7	Vady vnitřní	☐	☒	☐
8.8	Vícenásobné vady	☐	☒	☐
8.9	Určování rozměrů a velikosti vad	☐	☒	☐
8.10	Softwarové nástroje pro měření vad	☐	☒	☐
8.11	Přesnost měření a rozlišení u techniky TOFD	☐	☒	☐
8.12	Měření doby průchodu signálů, převod na hloubku	☐	☒	☐
8.13	Chyby v určení pozice vady	☐	☒	☐
8.14	Určení hloubky vady pod povrchem a výšky vady	☐	☒	☐

TÉMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
8.15	Stanovení délky vady	☐	☒	☐
8.16	Podrobná analýza vad	☐	☒	☐
8.17	Vyhodnocení vad podle kritérií přípustnosti	☐	☒	☐
8.18	Vyhodnocování dat offline - vzdáleně	☐	☒	☐
9	Aplikace techniky TOFD			
9.1	Typické aplikace pro techniku TOFD	☐	☒	☐
9.2	Stav a kvalita povrchu - příprava	☐	☒	☐
9.3	Volba způsobu a parametrů zkoušení TOFD podle výrobku a očekávaných nečistot	☐	☒	☐
9.4	Metody zkoušení svarů – tupé svary	☐	☒	☐
9.5	Zkoušení svarových spojů různých tlouštěk	☐	☒	☐
9.6	Zkoušení svarů se zakřiveným povrchem	☐	☒	☐
9.7	Možnosti zkoušení koutových a rohových svarů	☐	☒	☐
9.8	Zkoušení tvářených výrobků	☐	☒	☐
9.9	Ukládání a archivace dat z měření	☐	☒	☐
9.10	Protokolování výsledků, generování reportů z TOFD zařízení	☐	☒	☐

SOUHRN ZNALOSTÍ – SPECIFICKÁ ČÁST

NORMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
1	Všeobecné			
EN ISO 16828	Nedestruktivní zkoušení - Zkoušení ultrazvukem - Technika měření doby průchodu difrakčních vln jako metoda pro detekci a stanovení velikosti diskontinuit	☐	☒	☐
2	Svary			
EN ISO 10863	Nedestruktivní zkoušení svarů - Zkoušení ultrazvukem - Použití techniky měření doby průchodu difrakčních vln (TOFD)	☐	☒	☐
EN ISO 15626	Nedestruktivní zkoušení svarů - Technika měření doby průchodu difrakčních vln (TOFD) - Stupně přípustnosti	☐	☒	☐

SOUHRN ZNALOSTÍ – PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část školení se zaměřuje na procvičení znalostí obsažených v standardech probíraných ve specifické části.

Použité školící a zkuškové vzorky musí být reprezentativní pro daný výrobní sektor.

TÉMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
1	Všeobecné			
1.1	Popis TOFD systému - propojení sond, skeneru a přístroje	☐	☒	☐
1.2	Ovládání TOFD přístroje a příslušenství	☐	☒	☐
1.3	Nastavení parametrů TOFD přístroje	☐	☒	☐
1.4	Výběr a nastavení vhodné sondy, klínů a PCS	☐	☒	☐

TÉMA		LEVEL I	LEVEL II	LEVEL III
1.5	Kalibrace a ověření na měrkách	☐	☒	☐
1.6	Volba správné třídy zkoušení a stupně přípustnosti podle ČSN EN ISO 5817 a ČSN EN ISO 17635	☐	☒	☐
1.7	Vypracování písemné návodky pro TOFD zkoušení	☐	☒	☐
1.8	Praktické zkoušení a sběr dat na vzorkách	☐	☒	☐
1.9	Ovládání a použití TOFD software pro analýzu	☐	☒	☐
1.10	Určování pozice vad z TOFD zobrazení	☐	☒	☐
1.11	Určování rozměrů vad z TOFD zobrazení	☐	☒	☐
1.12	Praktické zkoušení svaru podle ČSN EN ISO 10863	☐	☒	☐
1.13	Vyhodnocení svaru podle ČSN EN ISO 15626	☐	☒	☐
1.14	Záznam výsledků do protokolu pro svary	☐	☒	☐
1.15	Praktické zkoušení výkovků podle ČSN EN ISO 16828	☐	☒	☐
1.16	Interpretace indikací z výkovků	☐	☒	☐
1.17	Záznam výsledků do protokolu pro výkovky	☐	☒	☐